

Covid-19 aşısında denek olmak için erken değil mi?

Türkiye, Endonezya ve Brezilya ile birlikte Çin'in Covid-19 için tıbbi araştırma için. Covid-19 aşısı için şu an dünyada üzerine aşı çalışmaları var. Çin, İngiltere, Almanya, ABD, Rusya ve daha pek çok ülke haneli haneli hem sağlık adına hem de aşıları satışından gelecek rantı kapamak adına çalışıyor. Buna sırasıyla herkes "dünya sağlığı" için çalıştığını iddia etse de herkes tek derdi bu aşıyı ilk tıbbi olarak alanda yapacak olan bütüncül talebi karşılayacak. Aşısı bulan parayı da bulacak. Bu rekabete dünyadaki tüm sağlıkçılar katıldı. Benim gözlemlediğim henüz tam anlamıyla sonuç veremiyor. Herkes atıp tutuyor. Ama bu çok da önemlisi de var. Ben demelerinde en önemli konu bu aşıları uygulayacak denekler bulmak. Yani aşıyı kim, köfütü mi, iş yarıyor mu? Ya etkileri var mı? Ve benzeri olumsuz sonuçlar verecek denekler bulmak.

Türkiye'de 13 Bin Denek Başlandı

İşleri tam bir sirtecti Çin merkezli şirket Sincoco Biotech'in geliştirdiği Covid-19 aşısı sunuculdu. Çin Türkiye'de Brezilya ve Endonezya ile beraber kullanıma başlandı. Yada bir başka deyişle Türkiye'de denek ülmeye kabul etmiş. Bu aşının üzerinde çalışılan şirketin genel müdürü Helen Yang, içinde bizim ülkemizde yer aldığı

ülkede toplam 30 bin gönüllüye bu aşının uygulanacağını açıkladı. Türkiye'de bu çalışmaya 13 bin gönüllü denekle yapılıyor. Kimse kusuru bilmeden "denek" seçilmedi kullanılmayan gönüllü henüz aşını alamamış bilimsel anlamda test edilmiş. Hala çalışmaya yapıyor, yani son 30 gün içindeki fazla denekler çalışıyor. Bunun için bu aşınada da aşılardan "denek" oluyor. Biotech'in dediğine göre Türkiye'de ilk aşımada 120-130 kadar kişi ile başlanacak çalışmaya. Bunlarda genelde evde bakım hizmeti gören çalışlanıyor. Bu sayı 13 binlere ulaşacak.

Beni Hıyuhlandırmıştı

Covid-19 aşısının geliştirilmesi için denek bulmaktır aşı ile ilgili çok önemli ve tam bir bilim insanına yaklaşım bir açıklama yapmış: "Gözlemlediğim gereken kritik bir faktör bu. Faz 1 ve 2 için yararlanmış olduğumuz çalışmalarda da gönüllüleri ayırıyor. Bunları büyük çoğunluğu hollu yan etkiler ve kusur sinez içinde yok oluyor. Aşı uygulanan noktada da aynı gibi oluyor. Bunlar çok önemli yan etkiler. Faz 3 aşısının için iş testler devam ettiği için raporların ayrı ayrı toplanması devam ediyor. Çünkü bilimsel olarak bunlar çok iyi deneyler ve bizim neyle yaşadığımız gibi tutulur bu aşınada. Biz gözlemlediğimiz gönüllülerden de

Eko-Lojik Analiz

Doç. Dr. Michael Kuyucu

len raporları toplamaya devam ediyoruz bu aşımada. Gördüğümüz kadarcığı faz 1 ve faz 2 aşımalarında görülen benzer sonuçlar geliyor ancak daha detaylı analizlere ihtiyacımız olduğu açık. Şimdi bu cümle beni hıyuhlandırdı. Burada bir tekrar bir de eleştirmen olacak. Çinli bu aşının sağlığından dolayı tekrar ediyoruz. Yani aşı pazarlamak adına çok güzel pazarlamacı olmaları sıklıkla söylenebilirler ama bilimsel bir açıdan yapılar ve ayıldıkları belirsizlik ve yanlış konusundaki çözümlerini tartıştıkları açıkladılar. Burada benim anlamlandıramadığım konu Türkiye'nin bu konudaki aceleliği. Biz denek deneme aşımalarında olan bir aşımada vatandaşın denek yapıpki? Üstelik bizim beraber bu konuyu tartışan sadece bu ülke var. Brezilya ve Endonezya. Yani öyle büyük ölçeklerde değil. Ayrıca vaka sayısı da gözde göre daha yüksek ülkeler. Ben bunu yaşadığım. İlk duyduğumda da yaşadığımam. Hangi ül-

kenin aşısı olursa olsun ben olsam tenimden davarımın. Sonuçta aşı henüz bitmemiş, bir faz 3 çalışmaları belirsizlik daha işi çıkar. Dilem bu aşının olumsuz ve yararlı etkiler olarak görüldüğü bu riske değer. Neden öyle dedim biliyorsunuz? Çünkü aşının tıbbi şirket: "Şi an öngörülmüştür"

yalık üretim kapasitesi yıllık 300 milyon doz. Testlerin başarılı olması durumunda bununla ilgili çalışmalar devam ettirilebilir. Burada ilk gözlenen durum: "Testlerin başarılı olması durumunda". Siz bilmeniz ama başka bu aşının gönüllü denek olmadır.

ÇİNİN DEMİRYOLU MUCİZESİ

TEKNOLOJİ alanlarında yaptığı yatırımlarınla dik-katleri çeken ve bunları her defasında dünya ile paylaşan Çin yoku ve yük taşımacılığında birinci olduğu- nu açıkladı. Çin Ulusalraas Radyosu yaptığı açıklama trenlerin hızı son yirmi yılda 6 kat yükseldi.

Ülkedeki ilk demiryolu hattı olan Chengdu-Chong- qing hattının 1937'de faaliyete geçmesinden bu yana Çin demiryolu ağına genişletme ve yolculuk süresini kısaltmak için büyük yatırımlar yapmış. Çöden gelen ilk hat olan Baotou-Lanzhou demiryolunu, dünya rekorunu kıran Qinghai-Tibet demiryolu inşa ederek, teknoloji anlamındaki zorlukları üstlenmiş. Gelenimden yana sıra, sekiz doğu-batı ve sekiz kuzey-güney hattından oluşan ulusal hızlı tren hattı inşaatı istikrarlı şekilde ilerletti.

Hızlı Trenlerin Uzunluğu 30 Bin KM
Bugün, ülkenin demiryolu ağı, çöllere den kentlere, platolara ovalara, ülkenin neredeyse her köşesine kadar uzanıyor. Çin'in hızlı tren hatlarının uzunluğu 30 bin kilometreye ulaştı. Bu, dünyanın diğer bölgelerinde hızlı tren hatlarının toplam uzunluğunun iki katı. Bu yatırımların geri dönüşü de yüksek. Dünya Bankası'nın raporunda, "2015 yılında Çin'deki hızlı tren ağlarının yatırım getirisini oranı yüzde 8 olarak tahmin ediyor. Bu oran, Çin'in ve diğer ülkelerin büyük çoğunluğunun büyük ölçekli ve uzun vadeli aşı- yarı projelerine yönelik yatırımlarında sadece fir- sıat maliyetinin çok üzerinde." ifadesine yer verildi.

100 milyon 5G abonnesi

SON zamanlarda Çin ile ABD arasında yaşanan gerilim Amerika'da yapılacak seçimlere yansdı. Trump, Çin'e saldırıyor, Çin Trump'a Biden işe Türkiye'ye saldırıyor. Trump, "Çin benim seçimleri kaybetmemi istiyor" tezini her defasında dile getirdi. Ülkesinin ekonomik geleceği adınan yaşanan küresel ekonomik sa- vasta Çin'i bir rakip olarak görüyor. Trump on sen Covid-19'da yakaladığı. Bu fotoğrafı görünce aklıma bazı komple teorileri gel- miyor değil iş neyse. Çin cumburbaşkını ona geçmiş olsun mesajı yolladı. Çin li gazeteciler bun propagandada malzemesi yapıyor. Trump'un yüzüne vurduklar. Ben böyle bir çocuksa savaş görmedim. So- kakta bilye oynayan çocukların bilye kavgasına döndü bu iş.

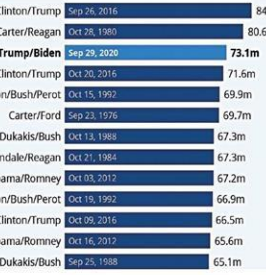
Trump, onun seçimleri kaybetmesini için Çin'in elinden geleni yapacağını iddia edi- yor. Önceki seçimlerde Rusyanın Trump'a seçimleri kazanmak için yardım ettiği iddia edilmişti. Ben koca Amerika- nın böyle dış güçlerin oyuncağı olabile- ceğine inanmıyorum. Çin'in Trump'ı sev- memesi çok normal. Çünkü Çin küresel ekonomik savaşta ABD'nin yerine talip, 2030 ve 2050 planlarında bu hedefleri

5G konusunda çalışmalar devam ederken bir yandan monopolistik bir sistem yaparken diğer yandan da kapitalizm göz kırpan Çin'de tüketi- m çilginliği devam ediyor. Ülke'de yaşanan tü- ketim çilginliği ve kez kendisini 5G'de gösterdi. Ülke'de 5G sebakesine abone olan 100 milyon kişi varmış. Bu çok ciddi bir rakam. Burada işin en şaşırtıcı yanı bu abonelerin yüzde 30'unun 5G aboneli olmasına rağmen bunu kal- diracak telefonlarının olmaması. Haber'i Çin Ulusalraas Kaynaklı. Görünce anılmı vere- dim. Düşünseniz cep telefonunuz 5G teknoloji- ne uygun değil ama siz 5G aboneliye abone olu- yorsunuz. Hani üç beş kişi de değil. Toplam 5G abonesinin yüzde otuzunu bu yapıyor.

5G Çok Enerji Harcıyor

Bazen ülkemizi bir tüketim toplumu olduğü için eleştiriyoruz ama bu cep telefonu tekno-

var. Trump'6 kel meli diyoruz ama adam gayet akıllı. Ülkesini küresel ligdeki sampiyonu- luğunu koruma derinde. Tek farkı bunu daha agresif yapması. Bu seçimler inanır Ameri- ka'dan çok Çin için önemli. Eğer Trump kaybe- dere dünyanın eksteni Asyaya kayacak gibi bir hava var. Biden pasif bir adam. Terbiyisiz adam kendi seçimlerine bakacağına gidip Tür-

lojileri tüm dünyayı bir tüketim çilginliğine sokmuş. Ericsson bir araştırma yapmış ve Çin'de 2020 yılında 190 milyon kişisinin 5G kullanmaya başlayacağını açıklamış. Bunun yanında Huawei çok güzel bir rapor hazırla- mış ve konuya ticari ölçüde kadar sosyal so- rumluluk bakışıyla baktığını göstermiş. Rapor ne diyor biliyorsunuz? Rapora göre 5G is- tasyonları, 4G istasyonlarına kıyasla 3.5 kata kadar fazla enerji tüketiyor. Bu ciddi bir konu. Operatörler bunu önlem almak için şim- dilik bazı önlemler alarak enerji tüketimini minimum seviyeye çekmeyi amaçlıyor. Bur- da Huawei çok güzel bir konunun altını çizdi: "Enerji Tüketimi."

Teknoloji Aktivistlerine Öneri

Bende her defasında bunu düşünüyüm. 2G-3G-4G şimdiki de 5G. Bu bitmeyecek bilmem

kiye'nin iç siyasetine karşı olacak şeyler söyleydi.

Trump Kaybederse Dünyanın Merkezi Asyaya Kayar mı?

Trump kaybederse, dünyanın ekstenin Asya- yaya kayacağını zannedenlerin unuttukları bir şey var. ABD'nin ulusal bir güvenlik politikası var. Bu, her konuyu içeriyor, ülkenin geli- şimini ve küresel ligdeki sampiyonluğunu sürdü- mesini de içine alan bir ulusal politika. Bir defter gibi düşünün. Bu seçimleri Biden ka- zansa da bu defteri birileri Biden'in masasına koyacak ve "Haydi bakalım bunu ülkenin ul- sal stratejisi olarak uygula" denecek. Ben emi- nin bu defterde Çin yine birinci sayıya koy- ulacak. Onun için bu savaş öyle kolay kolay bitemez. Ve bu savası parası olan değil, kafası olan ve en önemlisi "demokrasiye" inanarak kazanır. Seçim demişken geçen hafta Trump ile Biden'in karlı karışma geten duellonun kaç kişiyi tarafından izlendiğini araştırdım. Önceki se- çim duellolarına da ekledim ve derledim. Trump & Biden duellolu ABD seçim duelloları tarihinde en çok izlenen üçüncü duello olmuş. Yaklaşık 73.1 milyon kişi izlemiş. Bu veri bel- kide ABD halkının bu seçimleri dünya kadar önememediğini gösteriyor diyebiliriz mi?

kaç Gye kadar gidecek. Sürekli bir enerji isra- fı. Bu enerji israfını farklı konularda kulla- nacak daha iyi olamaz mı? Bu internetin hizını her artması sektörlerin bitişini hızlandırıyor. Bu böyle giderse gelecekte hiç bir şey kal- mayacak. Dünya bir olsa da buna bir dur- dem. Teknoloji'de 5G hem güzel olacak hem de çok kötü olacak. Ülkeler arasında sosyal sınıf eşitliği yok olacak. Pek çok sektör bitme noktasına gelecek. İşsizlik artacak. Dünyada- ki kutuplaşma artacak. İşin bu yönünü düşü- nen yok. 5G, 15G... bunlar küresel ekonomiye büyükme adına güzel hareketler, insanlara tüketim yaptırarak adına yani kapitalizmi ayakta tutmak adına iyi ama insanlığın sos- yal gelişimine katkısı az. Nasıl ki doğa yok oluyorsa, gelişen teknoloji sayesinde insa- nlıkta yok oluyor. Aktivistlerin bu konular d- şünmesinde fayda var.